

forelagt af mig, kan have en vanffelig Kritik at imødegaa, thi jeg veed overmaade vel, at der findes Bestemmelser deri, som vanffelig lade sig fornuftmæssig forsvare. Det veed jeg overmaade fortræffeligt, men Grunden til, at de ere komne ind, er den, at jeg har søgt at bringe Forpagningsforholdet saa nær til Fæsteforholdet, som disse to Brugsmaaders særlige Bestaaffenhed overhovedet gjør det muligt." Sammenholder man Ministerens Motiver til Lovforslaget med hans ovenfor citerede Uttringer, saa ser man den Tankegang, gennem hvilken han er kommen til at gjøre Forslag til en Lov, om hvilken han selv siger, at „der findes Bestemmelser deri, som vanffelig lade sig fornuftmæssig forsvare". Hans Tankegang er omtrent følgende: Fæstelovgivningen har paa mange Maader indskrænket Eierens Naadighed over hans Eiendom til Fordel for Bondestanden, og skjøndt man ved Edg. af 15de Juni 1792 gav Eieren en større Naadighed med Hensyn til de Vilkaar, paa hvilke han kunde overlade en Bruger sin Gaard, end man kan bringe i Samklang med Fæstelovgivningen i det Hele, saa havde dette dog Lidet at betyde, saalænge Retten til at bortforpakte saagodt-som ikke blev benyttet. Men efterat Loven af 19de Februar 1861 var udfkommen, begyndte Eierne af Bøndergaardene i større Omfang end hidtil at benytte Forordning af 15de Juni 1792 (jeg skal bemærke i Forbigaaende, at Minister Monrad, der indbragte Forslaget til Loven af 19de Februar 1861, i Landsstinget selv paa en Maade gav Godseierne Anvisning paa at bruge Forordningen af 15de Juni 1792), og Regjeringen fandt det derfor nødvendigt i Bondestandens Interesse at foreslaa og gennemføre Loven af 25de Juni 1870. Men da de „byrdefulde" Bestemmelser, som ere paalagte Eierne i Bondestandens Interesse ved Bortfæstning, dog endnu ikke ved Loven af 25de Juni 1870 ere overførte fuldstændig paa Bortforpagtning paa 50 Aar, og der saaledes endnu bestaar „mange og betydningsfulde Uoverensstemmelser" mellem de to Brugsforhold, og da det dog maa antages, at man i Bondestandens Interesse bør gjøre Eierens Naadighed saavidt muligt ligelig med Hensyn til begge Brugsformer, saa har Ministeren

forelagt nærværende Lovforslag. Bliver det til Lov, vil det tillige „bortrydde en væsentlig Hindring for Fæstegodsets Overgang til Selvete ad Frivillighedens Bet", eftersom neppe ret mange af de Godseiere, der efter 1861 have begyndt at bortforpakte, ville fristes til at benytte den Ret til at bortforpakte, som denne Lov vil give dem. Det er sandt, at det vil være vanffeligt med Fornuftgrunde at forsvare adskillige af denne Lovs Bestemmelser ligeoverfor Almenvellet og Forpagtning paa bestemt Tid af 50 Aar. Det veed jo Ministeren „fortræffeligt"; men Loven vil i alt Væsentligt gjøre Forpagtningen til Fæste paa 50 Aar uden Indfæstning, og da dette sandsynligvis maa have tilfølgende, at Godseierne sjældent eller aldrig benytte Loven og derved tilskyndes yderligere til Salg af Bøndergods, saa er det dog forsvarligt med Bondestandens Interesse for Die, selv om det maatte i sig selv være ufornuftigt at paalægge Eierne disse nye Byrder.

Denne Bondestandens Alt overffyggende Interesse er det ogsaa formodentlig, der har bragt Ministeren til at overse, at man paa en betænkkelig Maade ryfter Elliden til Regjering, til Rigsdag og til Retsfikkerheden, naar man saa at sige i samme Aar giver og ophæver Love, der omhandle det samme Retsforhold, og det sandsynligvis, forinden den Lov, man vil ophæve, har været brugt i et eneste Tilfælde. Hvorledes det vil komme til at se ud med Retsfølelsen, der er den eneste firkte Bærer af et frit Samfund og en ordentlig menneskelig Udvikling, saafremt man vedbliver paa lignende Maade at lovgive, det beder jeg Alle at betænke, der have Magt til og ere særlig kaldede til at vaage over Samfundet og dets Udvikling. Men hvorledes forholder det sig da med Indenrigsministerens Hovedpaastand, at Fæstelovgivningen er bleven til i Fæstebondestandens Interesse, den Præmis, der har bragt hans Slutninger i en saa betænkkelig Kollision med det Fornuftige? Har der virkelig nogensinde været en Regjering i Danmarks Fortid, der blankt og bart har vedkjendt sig, at den har indskrænket Eierens Naadighed over Bøndergaardene i